

SPRAWOZDANIA, KOMUNIKATY I RECENZJE

ROCZNIKI TEOLOGICZNE
Tom LXI, zeszyt 6 – 2014

MAREK FIAŁKOWSKI OFMConv
Instytut Teologii Pastoralnej i Katechetyki KUL

WYZWANIA DUSZPASTERSKIE DLA KOŚCIOŁA W POLSCE. 50 LAT INSPIRACJI SOBORU WATYKAŃSKIEGO II

Symposium naukowe. Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
Lublin, 15 maja 2013 r.

15 maja 2013 r. w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II odbyło się ogólnopolskie sympozjum pt. *Wyzwania duszpasterskie dla Kościoła w Polsce. 50 lat inspiracji Soboru Watykańskiego II* zorganizowane przez Specjalizację Teologii Praktycznej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II i Sekcję Teologii Pastoralnej Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Sympozjum to wpisuje się we współpracę teologów pastoralistów, której celem jest prezentacja własnych osiągnięć naukowych, podjęcie wspólnych badań teologicznopastoralnych oraz wzajemne poznanie się pracowników i doktorantów obu uczelni. Na sympozjum obecni byli także goście z wydziałów teologicznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach oraz Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Sympozjum otworzył dziekan Wydziału Teologii KUL, ks. prof. dr hab. Mirosław Kalinowski, który zwrócił uwagę na wyzwania, jakie stoją przed teologią pastoralną i duszpasterstwem w obecnych czasach. Wymagają one pogłębionej analizy, która domaga się współpracy wielu specjalistów i różnych środowisk naukowych. Ksiądz Dziekan z uznaniem wyraził się o inicjatywie współpracy teologów pastoralistów z KUL-em i UKSW. Wprowadzenia w tematykę sympozjum dokonał kierownik Katedry Teologii Pastoralnej Ogólnej KUL, dr hab. Marek Fiałkowski OFMConv, który podkreślił, że głównym celem sympozjum jest ukazanie, jak Kościół w Polsce przyjął przesłanie Soboru Watykańskiego II i jak to szczególne wydarzenie XX wieku inspirowało polskie duszpasterstwo. Przywitał również zaproszonych gości i uczestników.

Pierwszej sesji sympozjum przewodniczył dyrektor Instytutu Teologii Pastoralnej i Katechetyki, ks. dr hab. Andrzej Kiciński, prof. KUL. Jako pierwszy wystąpił kierownik Katedry Socjologii Religii KUL, ks. dr hab. Kazimierz Świątek, który podjął tematykę uwarunkowań duszpasterstwa w Polsce. W swoim referacie *Kontekst społeczno-kulturowy duszpasterstwa w Polsce*, wskazał występujące w jego ramach

charakterystyczne tendencje, które Kościół powinien uwzględnić w swej zbawczej działalności. Zwracał uwagę m.in. na demokratyzację, emancypację różnych segmentów społeczeństwa, liberalizację reguł życia publicznego, upowszechnienie wolnego rynku i konkurencji, wzrost indywidualizmu oraz przechodzenie od dominacji nakazów i zakazów do uprzywilejowania i przyzwolenia. Niektóre z tych tendencji mogą mieć negatywny wpływ na postawy i zachowania w sferze religijnej i moralnej.

Drugi referat, pt. *Duszpasterstwo inspirowane mistagogią jako odpowiedź na współczesne wyzwania duszpasterskie*, zaprezentował ks. dr Mieczysław Polak (UMK). Prelegent podkreślił, że zanim teologowie pastoralności i duszpasterze postawią sobie pytania o konkretne metody duszpasterskie, muszą określić pastoralnoteologiczne zasady, z których te działania wynikają. Praktyka bowiem bez solidnych podstaw teoretycznych jest raczej zagrożeniem, niż działaniem zmierzającym w kierunku realizacji określonych celów i przynoszącym zamierzone owoce. Inspiracje mistagogiczne dla współczesnego duszpasterstwa nie stanowią jednak gotowych recept czy instrukcji duszpasterskich, ale wpisują się raczej w obszar pastoralnoteologicznych poszukiwań, mających na celu sformułowanie określonych zasad duszpasterskich, opisujących pewien rodzaj duszpasterskiej mentalności. W tym kontekście ks. dr Polak ukazał istotę mistagogii, najważniejsze elementy „nowej mistagogii” K. Rahnera oraz koncepcję duszpasterstwa mistagogicznego.

Ostatnim prelegentem pierwszej sesji był kierownik Katedry Teologii Pastoralnej Szczególnej KUL, ks. bp dr hab. Wiesław Śmigiel, prof. KUL, który w referacie pt. *Zadania pastoralne biskupów* przypomniał, że zadania te wyznacza przede wszystkim tradycja, praktyka oraz Magisterium Kościoła. Głównym źródłem dla podjętej przez ks. bp. Śmigla tematyki było wydane przez Kongregację do spraw Biskupów *Dyrektorium o pasterskiej posłudze biskupów „Apostolorum successores”* (9 marca 2004), które zawiera syntezę dotychczasowej doktryny oraz wskazania praktyczne dotyczące posługi biskupów. Prelegent omówił podstawowe zadania biskupów, którzy jako następcy apostołów uczestniczą w potrójnym posłannictwie Chrystusa. Następnie wrócił uwagę na zasady dotyczące sprawowania posługi pasterskiej biskupa oraz styl jej sprawowania, na który dziś tak duży akcent kładzie w swoim nauczaniu papież Franciszek.

Drugą sesję pod przewodnictwem ks. dr. Tomasza Wielebskiego (UKSW) rozpoczął referat kierownika Katedry Teologii Charytatywnej KUL, ks. dr. hab. Wiesława Przygody, prof. KUL, pt. *Aktualne wyzwania pastoralne dla prezbiterów*. Spośród wielu wyzwań prelegent wybrał, jego zdaniem, najważniejsze i syntetycznie je zaprezentował w kluczu soborowej wizji Kościoła pojętego jako *communio* i *missio*. Wskazał na konieczność budowania wspólnoty eklezjalnej. Choć do jej tworzenia są powołani wszyscy ochrzczeni, to jednak szczególna odpowiedzialność za jej kształtowanie i jakościowy rozwój spoczywa na kapłanach. Następnie omówił wyzwania związane z głoszeniem słowa Bożego, animacją modlitwy i życia liturgicznego oraz eklezjalnej posługi miłości. Na zakończenie przedstawił kilka refleksji na temat duchowości polskich prezbiterów.

Referat *Diakon jako podmiot duszpasterstwa* pod nieobecność autora, ks. dr. hab. Edmunda Robka, prof. UKSW – kierownika Katedry Prakseologii Pastoralnej i Organizacji Duszpasterstwa UKSW – odczytał ks. dr T. Wielebski. W referacie zaprezen-

towano pojęcie diakonii, następnie krótko omówiono dzieje diakonatu, miejsce służby diakańskiej w Kościele oraz powinności i obowiązki diakonów. Na zakończenie ukazane zostały perspektywy diakonatu stałego w Polsce.

Areopagi życia konsekrowanego to tytuł wystąpienia ks. dr. hab. Czesława Parzyszka SAC, prof. UKSW. Prelegent opisał życie konsekrowane jako dar Boga dla Kościoła powszechnego, następnie wyliczył i omówił szczególne zadania osób konsekrowanych w Kościele lokalnym, współpracę osób konsekrowanych z biskupami i duchowieństwem, z innymi instytucjami życia konsekrowanego oraz z katolikami świeckimi. Wskazał także na rolę osób konsekrowanych w szeroko pojętej formacji, zgodne z charyzmatem zaangażowanie na polu katechizacji, pracy parafialnej oraz działalności charytatywnej. Aktywności tej towarzyszyć musi posłuszeństwo i głęboka miłość do Kościoła.

Ostatnią sesję prowadził ks. dr. Jacek Goleń z Katedry Duszpasterstwa Rodzin KUL. Wystąpiło w niej trzech prelegentów. Ks. dr. hab. Dariusz Lipiec, kierownik Katedry Organizacji Duszpasterstwa KUL, omówił *Apostolskie zaangażowanie laikatu w Kościele w Polsce*. Rozpoczął od przypomnienia nauczania Kościoła współczesnego dotyczącego apostołstwa laikatu. Następnie zaprezentował najważniejsze formy zaangażowania świeckich w Kościele w Polsce, szczególnie w ramach parafii, w katechizacji, działalności charytatywnej i zrzeszeniach religijnych, wskazując równocześnie na trudności i braki tej aktywności. Na zakończenie prelegent przedstawił perspektywy zaangażowania świeckich w życie Kościoła-wspólnoty, zwracając uwagę na konieczność przełamywania bierności katolików świeckich w Kościele w Polsce, które wynikają m.in. z braku czasu spowodowanego obowiązkami zawodowymi i rodzinnymi oraz z ogólnej niechęci do działalności społecznej. Ponadto podkreślił konieczność integralnej formacji katolików świeckich.

Kolejny referat, pt. *Apostolat rodziny naglącą potrzebą Kościoła*, wygłosił ks. dr. Zbigniew Zaremski, prodziekan do spraw dydaktycznych i studenckich na Wydziale Teologicznym UMK. Przypomniał, że jednym z ważnych celów działalności duszpasterskiej Kościoła w dzisiejszych czasach stała się aktywizacja apostołska rodzin. Apostolat małżeńsko-rodzinny stanowi bowiem skuteczny sposób zapobiegania oziębianiu się klimatu wiary i laicyzacji, stając się zarazem środkiem uświęcania i przemiany świata. Jest on również sprawdzianem dla rodziny w przyjmowaniu Ewangelii i w kształtowaniu dojrzałości w wierze, by nią żyć i dzielić się nią z innymi. Prelegent omówił istotę apostołatu rodziny oraz wskazał najważniejsze drogi jego realizacji. Ponadto zwrócił uwagę na wsparcie, jakie ze strony Kościoła otrzymuje małżeństwo i rodzina.

Ostatni referat, pt. *Odnowa parafii w świetle eklezjologii komunii*, wygłosił ks. dr. hab. Bogdan Biela, prof. UŚ. Omówił eklezjologię *communio*, a następnie ukazał parafię w świetle eklezjologii komunii. Zaprezentował strategię budowania parafii jako wspólnoty, podkreślając, że w obecnych warunkach proces odnowy parafii to mozolne wdrażanie w życie przewidzianych działań oraz ich korygowanie w zależności od zmieniających się potrzeb. Nie należy tu zatem oczekiwać szybkich i spektakularnych osiągnięć.

Symposium zakończyła krótka dyskusja oraz deklaracja kontynuowania spotkań teologów pastoralistów i doktorantów z KUL i UKSW.